

Ilgalaikio rusų gimtosios kalbos 11 klasės plano pavyzdys. Bendrasis kursas.¹

Parengė Vilniaus Aleksandro Puškino vidurinės mokyklos rusų kalbos mokytojos metodininkės Galina Kasperovič ir Alevtina Gromyka.

Dalykas: rusų kalba.

Klasė: 11.

Pamokų skaičius: 4 pamokos per savaitę (iš viso 140 pamokos).

Laikotarpis: 1 mokslo metai.

MOKYMO IR MOKYMOSI PRIEMONĖS:

1. Vidurinio ugdymo bendrosios programos, 2011.
2. Глинтерщик Р., Валюлис С. Русская литература XI века. Книга 1. Vadovėlis 11 klasei. Kaunas: Šviesa, 1998.
3. Глинтерщик Р., Валюлис С. Русская литература XI века. Книга 2. Vadovėlis 11 klasei. Kaunas: Šviesa, 1998.
4. Kolesnikova N. Зарубежная литература 9–12. Vadovėlis 10 klasei. Kaunas: Šviesa, 2003.
5. Лассан Э., Шапиро Р. Искусство русской речи. Риторика. Логика. Грамматика. Vadovėlis 11–12 klasei. Kaunas: Šviesa, 2001.
6. Лассан Э., Шапиро Р. В помощь юному оратору-эрудиту. Vadovėlis 11 klasei. Kaunas: Šviesa, 2002.

TIKSLAS

Padėti mokiniams ugdytis komunikavimo gimtąją kalbą, literatūrinę ir kultūrinę kompetencijas, būtinas kiekvieno žmogaus visaverčiam asmeniniam gyvenimui, sėkmingai profesinei, visuomeninei veiklai, tolesnėms studijoms.

Siekiami išugdyti asmenį, gebantį gimtąja kalba pažinti savo ir kitų tautų kultūros paveldą, dabarties pasaulio kultūros vertybes, gebantį aktyviai, kūrybiškai, atsakingai dalyvauti kuriant kultūros vertybes. Kultūrinis ugdymas per gimtosios kalbos pamokas sudaro sąlygas kultūriniam identitetui formuotis.

UŽDAVINIAI

- tobulina sakytinės ir rašytinės kalbos vartojimo gebėjimus, siekdami įvairių komunikavimo tikslų, plėtoja kūrybiškumo gebėjimus;
- nagrinėja kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį;
- nagrinėja iškiliausius gimtosios ir visuotinės literatūros kūrinius ir plečia literatūrinį ir kultūrinį akiratį, pažindami įvairaus pobūdžio (verbalinius ir neverbalinius) kultūros tekstus;

¹ Mokytojas, kurdamas individualųjį planą, gali koreguoti pateiktą medžiagą atsižvelgdamas į mokinių poreikius. Svarbu, kad būtų paisoma Bendrosiose programose nustatytų reikalavimų.

- savarankiškai analizuoja ir interpretuoja nesudėtingus įvairių literatūros rūšių ir žanrų kūrinius, remdamiesi literatūros teorijos išmanymu ir atsižvelgdami į istorinį ir sociokultūrinį kontekstą;
- supranta estetinę literatūros kūrinių vertę, patiria estetinį jų poveikį;
- analizuoja ir argumentuotai vertina įvairius visuomeninio, kultūrinio gyvenimo reiškinius;
- naudojami įvairiais komunikavimo būdais ir informacijos šaltiniais, kaupia ir apdoroja sukaupią informaciją.

VERTINIMAS

Mokinių pažanga ir pasiekimai vertinami pagal mokykloje patvirtintą vertinimo tvarkos aprašą, kuris parengtas vadovaujantis Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo samprata, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. ISAK- 256 (Žin., 2004, Nr. 35-1150).

- Rusų kalbos ugdymo procese taikomi visi vertinimo būdai (diagnostinis ir formuojamasis). Mokiniai, prieš atlikdami užduotis, turi būti supažindinami su vertinimo kriterijais.
- Planuojant vertinimą, svarbu pakankamai dėmesio skirti įvairių kalbinės veiklos rūšių – skaitymo, rašymo, kalbėjimo ir klausymo – gebėjimams vertinti (pvz., teksto kūrimo užduotys, grožinio ir negrožinio teksto suvokimo užduotys, grožinio ir negrožinio teksto santraukos rašymas, kontroliniai darbai, tikrinantys kalbos ir literatūros pažinimo gebėjimus ir žinias, dalyvavimas pokalbiuose, pranešimų skaitymas (pristatymas)). Svarbu, kad vertinami būtų ne tik rezultatai, konkretūs mokinių darbai, bet ir pats mokymosi procesas.
- Kiekvieno skyriaus pabaigoje – apibendrinamasis vertinimas. Diagnostinės užduotys parengiamos pagal Vidurinio ugdymo bendrosiose programose (toliau – Bendrosios programos) numatytus pasiekimus, pasiekimų lygius, žinių ir gebėjimų santykį.

Privalomųjų kūrinių sąrašas:

1. И. С. Тургенев „Отцы и дети“.
 2. Л. Толстой „Война и мир“.
 3. Ф. Достоевский „Преступление и наказание, „Легенда о Великом инквизиторе“ („Братья Карамазовы“).
- Mokantis pagal bendrojo kurso programą, skaitomos ir nagrinėjamos ir kitų reikšmingų rusų ir visuotinės literatūros autorių kūrinių ištraukos (kiek įmanoma skatinti mokinius skaityti visą kūrinį):
4. В. Шекспир „Гамлет“.
 5. О. Бальзак „Гобсек“.
 6. Гомер „Одиссея“.
 7. А. Данте „Божественная комедия“.
 8. Ф. Петрарка „Книга песен“.
 9. Н. Гоголь „Мертвые души“ (1 tomas, ištrauka).
 10. И. Гончаров „Обломов“ (1 dalis, 9 skyrius „Сон Обломова“).

KALBOS, LITERATŪROS IR KULTŪROS PAŽINIMAS

- Mokinys suvoks kalbinių susitarimų, kurių laikomasi kuriant sakytinius ir rašytinius tekstus, kultūrinę prigimtį. Jis suvoks, kaip kalbos priemonių vartojimo būdai priklauso nuo tikslų ir komunikacijos būdo, teksto tipo, adresato ir adresanto santykių, jų socialinės, kultūrinės patirties. Mokiniai diskutuos apie visuomenės raidos ir technologijų įtaką kalbai bei kalbinei komunikacijai.
- Mokinys suvoks, kad kalba, jos vartojimo būdai veikia žmonių įsitikinimus, požiūrius, nuomones, pasaulėžiūrą. Kitaip tariant, kalba veikia jo paties mąstymo būdus ir pasaulį, kuriame jis gyvena. Jis suvoks, kad kalba gali būti manipuluojama. Todėl mokomasi kritiškai vertinti idėjų ar informacijos patikimumą, populiarumą, šališkumą.
- Stebėdamas ir analizuodamas, kaip kalba vartojama kitų, mokinys ir pats mokosi ją tinkamai vartoti. 11–12 klasėje daugiau dėmesio skiriama viešajam (dialoginiam ir monologiniam) kalbėjimui, o tekstų planavimo, kūrimo ir redagavimo praktika turėtų tapti įprastine motyvuota veikla, glaudžiai siejančia literatūrinio ir kalbinio lavinimo uždavinius.
- Analizuodamas bei kurdamas įvairius tekstus, mokinys prisimins bei kūrybiškai taikys kalbos teorijos pagrindus, sąmoningai ir tikslingai vartos kalbotyros ir literatūrologines sąvokas.
- Mokinys nuolat kartosis kalbos sandaros, rašybos, skyrybos taisykles.
- Skaitydamas ir nagrinėdamas grožinius kūrinius (ar jų ištraukos) ir negrožinius tekstus, mokinys turės atskleisti įvairią (žmogaus egzistencijos, meno, psichologinę, filosofinę, istorinę, šiuolaikinės visuomenės ir kt.) problematiką bei literatūrinio kalbėjimo įvairovę (stilių, tipą, žanrą, rūšį). Mokinys per literatūrą patirs savo estetinių jausmų ir mąstymo galias, galės džiaugtis ir supras, kad pastangos išvelgti, suvokti ir išgyventi literatūros kūrinio prasmes, pajauti ir atskleisti kalbos raiškos išgales yra asmeniškai vertingos.
- Skaitydamas ir nagrinėdamas iškiliausius kūrinius, aptardamas kūrėjo – kūrybos – kultūros sąsajas, mokinys turės susidaryti literatūros tradicijos vaizdą, galės atskleisti kūrinio ryšį su kultūrinėmis ir literatūrinėmis tradicijomis.
- Nagrinėdamas kūrinius, mokinys gilins literatūros rūšių ir žanrų specifikos pažinimą, susipažins su literatūros teorijos pagrindais, sąmoningai ir tikslingai vartos literatūrologijos sąvokas. Mokinys supras, kaip interpretacija priklauso nuo skaitytojo asmeninės, kultūrinės patirties, lūkesčių, interesų.
- Greta grožinės literatūros kūrinių mokinys skaitys ir negrožinius tekstus, aptars jų tematiką, problematiką, mokslinio, eseistinio kalbėjimo ir kalbos ypatumus, tekstų sandarą (raiškos būdus), kultūrinį jų kontekstą, numanomą adresatą bei rašymo tikslus.
- Dalydamasis literatūrinėmis arba kultūrinėmis išvalgomis, mokinys suvoks literatūrinės, kultūrinės komunikacijos esmę (autorius ir skaitytojo bei jų kontekstų sąveiką, kūrinio prasmę apskritai), analizės ir interpretacijos būdus, jų skirtynes bei ryšį.
- Aptars ir vertins knygų pasiūlą, periodinę spaudą, televiziją, radiją, teatrą, kiną. Gebės atpažinti ir kritiškai vertinti masinės kultūros požymius, skirtingas grožinės literatūros funkcijas.

Eil. Nr.	Pamokų ciklo temos	Laukiami rezultatai	Val. 120+20 ² (rezervinis laikas)	Pastabos (integravimo galimybės, projektinė veikla, vertinimas ir kt.)
1.	Įvadinė pamoka	Mokiniai susipažins su kurso programa, aptars vertinimo ir ataskaitos principus per mokslo metus (vertinimo kriterijai).	1	
2.	Kalba – žmonių bendravimo priemonė. Tekstų žanrai: samprotaujamojo pobūdžio rašinys (сочинение-рассуждение), grožinio teksto interpretacija, viešojo kalba	Mokiniai mokysis suprasti įvairių tekstų prasmę ir kritiškai juos vertinti; interpretuoti įvairių žanrų tekstus, aptarti juose pateiktus įvairius požiūrius ir poveikį adresatui; vertinti argumentų pagrįstumą, išraiškos įtaigumą, analizuoti tekstą stilistiniu aspektu. Gebės savarankiškai rasti informacijos šaltinius, atrinkti informaciją įvairiems tikslams (pavyzdžiui, asmeniniams, pažintiniams, rašiniui ar pranešimui kurti), ją sisteminti, apibendrinti, vertinti jos svarbą ir patikimumą. Tobulins gebėjimus kurti įvairių žanrų tekstus žodžiu ir raštu, atsižvelgdami į tikslą ir adresatą. Mokiniai skirs viešosios kalbos rūšis, išmanys viešosios kalbos parengimo principus, suvoks, kokį poveikį turi kalbinės raiškos priemonės, išmanys ir taikys pasirengimo diskusijai <i>ir debatams</i> principus. Pagrindinės sąvokos: <i>kalbos ženklų komunikacinės funkcijos, kalbinės manipuliacijos, loginiai ir emociniai argumentai, euristiniai metodai.</i>	6	
3.	Visuotinės literatūros istorinių periodų, žanrų ir srovių apžvalga.	Mokiniai gebės įvardyti visuotinės literatūros krypčių ir žanrų pagrindinius bruožus; panaudoti įgytas žinias apie visuotinę literatūrą žvelgdami į gimtosios literatūros procesus; gebės atpažinti literatūroje savosios ir visuotinės kultūros ženklus, skirtingų kultūrų, epochų, socialinių, kultūrinių grupių vertybes (jų	2	Tekstų įvairovė. Tapatybės paieškos. Žmogus istorijos

²Nurodytas rezervinis laikas gali būti skiriamas eilėraščiams deklamuoti, įdomiai knygai, spektakliui ar kino filmui žiūrėti ir aptarti, ekskursijoms, trumpalaikiams projektams, integruotoms pamokoms ir pan. Atsižvelgiant į mokinių gebėjimus, darbo tempą, susidomėjimą, iš rezervinio laiko gali būti imamos valandos vienai ar kitai temai plėsti, išeitai medžiagai kartoti.

Literatūros pamokose mokinsys nuolat tobulins savo kalbinius gebėjimus, taikys įvairias kalbėjimo strategijas.

(Gimtosios kalbos ir literatūros vientisumo suvokimas)

	Мировой литературный процесс	hierarchiją), požiūrius; gebės suprasti savosios ir visuotinės kultūros ženklus. Gebės analizuoti skirtingų epochų literatūros kūrinius; atskirti skirtingų žanrų literatūros tekstus; atskirti skirtingoms epochoms būdingus bruožus; sieti istorinius įvykius su kultūriniu kontekstu, vesti paraleles tarp meno ir literatūros; vertinti literatūros pokyčius; mąstyti ir kūrybingai analizuoti literatūrinius tekstus.		sūkuryje. Žmogus vertybių pasaulyje. Žmogus tarp kitų žmonių.
4.	Antikinė literatūra. Senosios literatūros ir kultūros grožis ir universalumas. Гомер „Одиссея“. (apžvalga). Sparnuotieji posakiai	Skaitydami antikos kūrinį, mokiniai gebės nusakyti mitinio mąstymo ženklus, esmines vertybes, požiūrį į žmogų, antikos literatūros universalumą ir jos reikšmę Europos kultūrai. Apibūdins pagrindinius antikos literatūros žanrus <i>mitą</i> ir <i>epą</i> , gebės įvardyti šių žanrų bruožus. Analizuodami Homero epo <i>Odiseja</i> ištraukas, mokiniai sugebės atpažinti kūrinyje epo žanro bruožus ir pagrindines raiškos priemones – <i>epitetą</i> , <i>metaforą</i> , <i>homeriškuosius palyginimus</i> , paaiškins jų paskirtį. Mokiniai gebės apibendrinti įgytas žinias apie mitus, pasaulio sandarą, lavins mokėjimą dirbti su papildoma literatūra, analizuoti ir prieiti išvadą. Per šį pamokų ciklą mokiniai aptars ir vartos šias sąvokas: <i>antika</i> , <i>mitas</i> , <i>epas</i> , <i>sentencija</i> , <i>politeizmas</i> , <i>monoteizmas</i> , <i>homeriškasis palyginimas</i> , <i>invokacija</i> , <i>motyvas</i> .	3	Кино „Одиссея“, А. Кончаловский, 1997 г Живопись: Е. Демаков „Одиссей“ У. Дж. Уильям „Одиссей и сирены“, Я. Йорданс „Одиссей в пещере циклопа Полифема“
5.	Viduramžių epocha: pasaulėžiūra, būdingiausi bruožai. Данте Алигьери „Божественная комедия“ (apžvalga)	Skaitydami viduramžių literatūros kūrinį, mokiniai aptars visuomeninio-politinio fono, pasaulėžiūros, žmogaus idealo sampratas (būdingiausiai bruožus). Mokiniai sužinos pagrindinius Dantės Aligjeri gyvenimo ir kūrybos faktus, „Dieviškosios komedijos“ kūrimo istoriją; poemos sandarą ir veikėjų paveikslų sistemą; suvoks pavadinimo prasmę. Mokės analizuoti meninį tekstą, išskirti prasmines dalis, sudaryti perskaityto teksto planą; formuluoti temą, idėją ir kūrinio problematiką. Mokės palyginti panašių motyvų ar tų pačių žanrų literatūros kūrinius ir pastebėti įvairių epochų kultūros tekstų panašumus ir skirtumus. Per šį pamokų ciklą mokiniai aptars ir vartos šias sąvokas: <i>žanro forma</i> , <i>trinarė architektonika</i> , <i>politika ir teologija</i> , <i>teologija ir filosofija</i> , <i>scholastika</i> , <i>dvasinis ir materialus pasaulis</i> , <i>humanizmas</i>	3	Живопись: Гюстав Доре к „Божественная комедия“ Данте „Ад“. Песни XXVI – XXXIV. Уильям Блейк иллюстрации к „Божественной комедии“ Данте Алигьери. Вильям Адольф Бугро „Данте и Вергилий в аду“.

				1850, Сандро Боттичелли Рисунок к „Божественной комедии“
6.	<p>Nauja žmogaus ir pasaulio samprata Renesanso epochoje.</p> <p>В. Шекспир Сонеты, „Гамлет“.</p> <p>Ф. Петрарка „Книга песен“.</p>	<p>Skaitydami ir nagrinėdami Renesanso literatūros kūrinius ar kūrinių ištraukas, mokiniai gebės nusakyti istorinį-kultūrinį renesanso epochos foną, humanizmo vertybes, pasitikėjimą žmogaus kūrybinėmis galiomis, ryšį su antika. Nagrinėdami ir vertindami V. Šekspyro, F. Petrarkos kūrinius, mokiniai atras juose tokias amžių amžius aktualumo neprarandančias vertybes kaip pasaulio grožis, tikėjimas, sąžinės ramybė, darbas, asmenybės harmonija, meilė, meilės jėga, meilės kančios, gyvenimo džiaugsmas, jaunystė, ištikimybė, kuklumas ir paprastumas, gėris ir tiesa, draugystė, užuojauta ir gailestis ir daugelį kitų.</p> <p>Analizuodami Renesanso epochos lyriką, <i>sonetus</i>, mokiniai sugebės nusakyti lyrinį subjektą, lyrinę situaciją, eilėraščio nuotaiką, o aptardami eilėraščio sandarą, gebės operuoti tokiomis sąvokomis kaip lyrinis herojus, ritmas, eilutė, strofa, vaizduojamojo pasaulio elementai, epitetas, palyginimas, metaforą, personifikacija. Mokiniai gebės savarankiškai analizuoti tekstą, reikšti savo nuomonę, interpretuoti sonetus.</p> <p>Skaitydami ir interpretuodami Šekspyro tragediją „Gamlet“, mokiniai geba analizuoti veikėjų paveikslus, nustatyti kūrinio tematiką ir problematiką, cituoti, remtis autoriaus nuomone, suprasti ir vartoti šiuos terminus: konfliktas, siužetas, veikėjas, naujo tipo herojus, scena, veiksmas, remarka, monologas, dialogas, prologas, epilogas. Mokiniai moka savarankiškai atlikti tiriamąjį darbą, vertinti literatūros kūrinių bei kitus kultūros kūrinius (pvz., filmą, spektaklį ir kita).</p> <p>Per šį pamokų ciklą mokiniai supras ir vartos šias sąvokas: <i>humanizmas, Renesansas, reformacija; galės įvardyti ir apibūdinti šiuos žanrus: tragedija, sonetas.</i></p>	6	<p>Кино „Гамлет“, 1964. реж. Г. Козинцев;</p> <p>Театр: „Гамлет“ на Таганке, реж. Ю. Любимов; „Гамлет“ на Литовской сцене, реж. Э. Някрош юс, реж. О. Коршуновас;</p> <p>Стихотворение: В. Высоцкого „Мой Гамлет“, Б. Пастернака „Гамлет“.</p>
7.	<p>Realizmas XIX a. Vakarų Europos literatūroje.</p> <p>Nuo idealaus dvasinio žmonių pasaulio į materialų žemės pasaulį. Kova dėl</p>	<p>Mokiniai susipažins su XIX amžiaus realizmo savitumu visuotinėje literatūroje. Susipažins su įžymiausiu Vakarų Europos kritinio realizmo rašytoju Honoré de Balzaku – realistinio romano („Žmogiškoji komedija“) meistrų, jo kūrybos ypatumais.</p> <p>Skaitydami ir nagrinėdami Balzako realistinį apsakymą „Gobsekas“, mokiniai susipažins su buržuazinio pasaulio grobuonių simboliu – palūkininku Gobseku, gebės nusakyti kūrinio temą, pagrindinę mintį, problemą, atlikti sudedamąją veikėjų ir epizodų analizę, išreikšti savo santykį su perskaitytu kūriniumi. Sužinos, kas yra gyvenimo tikrovės vaizdavimas, socialinių problemų</p>	5	<p>Žmogus vertybių pasaulyje. Žmogus tarp kitų žmonių. Данте Алигьери „Божественная комедия“ О. де Бальзак „Человеческая</p>

	<p>būvio.</p> <p>О. де Бальзак. „Гобсек“</p>	<p>iškėlimas, socialinio charakterio tipiškai visuomenės bruožai – pinigų ir turto kaupimas kaip svarbiausioji aistra.</p> <p>Per šį pamokų ciklą mokiniai supras ir vartos šias sąvokas: <i>realizmas, krininis realizmas, komedija, apsakymas, socialinis charakteris, tipiskumas, simbolis, palūkininkas.</i></p>		<p>комедия“</p> <p>Кино „Гобсек“, 1987, реж. А. Орлов.</p>
8.	<p>Realizmas XIX a. rusų literatūroje.</p> <p>Н. Гоголь. „Мертвые души“ I т. (kūrinio ištraukos).</p>	<p>Mokiniai susipažins su antr. pus. XIX amžiaus realizmo savitumu rusų literatūroje, tekstų įvairove, su to laiko temomis: žmogus istorijos sukuryje, vertybių pasaulyje, žmogus tarp kitų žmonių, menas ir gyvenimas.</p> <p>Skaitydami ir nagrinėdami šios epochos literatūros pavyzdžius, mokiniai aptars istorinę situaciją Rusijoje, supras pagrindinius XIX a. rusų literatūros proceso ypatumus.</p> <p>Mokiniai išmanys gimtosios literatūros raidos pagrindinius etapus, gebės komentuoti jos sąsajas su kultūrinio kontekstu; supras literatūros istoriskumą, ryšį su praeities kartų patyrimu.</p> <p>Analizuodami ir interpretuodami kūrinį remsis literatūros teorija ir savo kaip skaitytojo ir kultūros vartotojo patirtimi.</p> <p>Per pamokų ciklą mokiniai susipažins su pagrindiniais N. Gogolio gyvenimo ir kūrybos etapais, gebės apibendrinti įgytas žinias, apibūdinti kūrinio biografinį, kultūrinį, istorinį ir socialinį kontekstą.</p> <p>Skaitydami ir nagrinėdami N. Gogolio kūrinį, gebės atskleisti grožinio teksto prasmę; interpretuoti tekstą, remdamiesi teksto visuma ir kontekstu, atskleisti tiesiogiai ir netiesiogiai pasakytas mintis. Mokiniai gebės paaiškinti teksto turinį : įvardyti mintis (-į), vertybes, požiūrius, žinoti poemos „Mirusios sielos“, kūrimo istoriją, suvokti pavadinimo prasmę, poemos struktūrą ir veikėjų paveikslų sistemą.</p> <p>Mokiniai gebės atrasti literatūrinės analogijas, tekste rasti raktinius žodžius ir menines priemones, daryti išvadas, išskirti pagrindinius charakterio bruožus, veikėjų paveikslų ypatybes; atlikti tiriamąjį darbą, mokės sugretinti poemos ir pasaulinės kultūros veikėjus.</p> <p>Gebės lyginti tekstus pagal juose vyraujančias nuotaikas, pagrindinių motyvų, veikėjų paveikslų suvokimą, kompoziciją, poetinio pasaulio ypatybių vertinimą, žanro specifiką. Gebės sieti kūrinio vaizduojamąjį pasaulį, problematiką, vertybes su kūrinio kontekstu; sieti kūrinio vertybes su realiu</p>	12	<p>Žmogus vertybių pasaulyje. Tekstų įvairovė. Tarpatybės paieškos.</p> <p>Данте Алигьери „Божественная комедия“ О. де Бальзак „Человеческая комедия“, „Гобсек“ А. Пушкин „Скупой рыцарь“, Н. Гоголь. „Мертвые души“. Живопись: Персонажи Н. В. Гоголя в иллюстрациях П.</p>

		<p>gyvenimu.</p> <p>Skaitydami ir nagrinėdami mokės analizuoti ir įvertinti literatūros kūrinių veikėjų paveikslus, remdamiesi jų veiksmis, kalba, elgesiu, išoriniais bruožais bei vidiniais išgyvenimais; mokės įvertinti Gogolio kaip rašytojo stilių (rusų kalbos genetiniai, tipologiniai ryšiai su kitomis kalbomis), kalbos priemonės, stilizuotą kalbą, mokės vertinti literatūros kūrinį bei kitus kultūros kūrinius (pvz., filmą, spektaklį ir kita); mokės išvelgti teksto ryšį su kitais kultūros tekstais, sugretinti poemos ir pasaulinės kultūros veikėjus (Dantė, Balzakas, Puškinas).</p> <p>Per šį pamokų ciklą mokiniai aptars ir vartos šias sąvokas: <i>kritinis realizmas, poema, veikėjų paveikslų sistema, paveikslo tipiškumas</i>.</p>		<p>M. Боклевского.</p> <p>Кино: „Мертвые души“ „Мосфильм“ 1960 г., реж. Л. Трауберг, „Мёртвые души“, 1984, реж. М. Швейцер; Похожение, составленное по поэме Н. В. Гоголя „Мертвые души“, телеверсия спектакля, 2007 Московского театра п/р О. Табакова. Постановка Миндаугаса Карбаускиса.</p>
9.	<p>И. Тургенев. „Отцы и дети“.</p>	<p>Skaitydami ir nagrinėdami epochos kūrinį, <i>роман поколений</i> „Tėvai ir vaikai“, mokiniai aptars istorinę ir kultūrinę situaciją Rusijoje, susipažins su kūrinio ypatumais: romano problematika, kompozicija, stiliumi, pasakojimo tonu, kalba, peizažo kalbos raiškos priemonėmis.</p> <p>Mokiniai mokės nurodyti bruožus, būdingus epochai, kurioje kūrinys atsirado.</p> <p>Skaitydami ir analizuodami tekstą, mokiniai aptars šias temas: žmogus istorijos kūryje, žmogus vertybių pasaulyje, žmogus tarp žmonių, namai ir šeima, tėvai ir vaikai, žmogus ir gamta, meilė kaip amžinoji vertybė ir kt.</p> <p>Mokiniai gebės palyginti epizodus ir herojus; remdamiesi jų veiksmis, kalba, elgesiu, išoriniais bruožais bei vidiniais išgyvenimais, gebės analizuoti ir visapusiškai įvertinti literatūros kūrinio veikėjų paveikslus; gebės išskirti tai, kas yra individualu ir bendra, išskirti dorovinę-filosofinę problematiką; sieti kūrinio vertybes su realiu gyvenimu, mokės ginti savo nuomonę.</p> <p>Mokiniai gebės palyginti, įvertinti literatūros kūrinį bei kitus kultūros</p>	10	<p>Русская литературная критика. М. А. Антонович „Асмодей нашего времени“ Д. И. Писарев „Базаров“, Кино: „Отцы и дети“, реж. А. Смирнова, 2008, реж. В. Никифоров,</p>

		<p>kūrinius (pvz., filmą, spektaklį ir kita); tobulins prozos tekstų interpretacijos gebėjimus. Perskaitys svarbesnius kritikos straipsnius, gebės sudaryti perskaityto kūrinio planą ir tezes.</p> <p>Per šį pamokų ciklą mokiniai aptars ir vartos šias sąvokas: <i>romano žanras, vakarininkai, slavianofilai, raznočinciai, revoliucionieriai-demokratai, aristokratai, nihilizmas.</i></p>		<p>1984, реж. А. Бергункер, Н. Рашевская, 1958</p> <p>Живопись: П. Боклевский, Василий Перов. Старики- родители на могиле сына.</p>
10.	<p>И. Гончаров. „Обломов“ (kūrinio ištraukos).</p>	<p>Mokiniai susipažins su pagrindiniais I. Gončarovo gyvenimo ir kūrybos etapais, išnagrinės kūrinio turinį ir problematiką.</p> <p>Analizuodami romano „Oblovas“ dalis, išskirdami <i>oblomoviečių</i> pagrindinius gyvenimo aspektus, suvoks herojaus dvilypumą; suvoks pagrindinio herojaus apatijos, neveiklumo ir poetinio suvokimo samplaiką; argumentuodami savo nuomonę, mokės parinkti tinkamas citatas.</p> <p>Skaitydami ir nagrinėdami literatūros kūrinius mokės analizuoti ir įvertinti veikėjų paveikslus, remdamiesi jų veiksmais, kalba, elgesiu, išoriniais bruožais bei vidiniais išgyvenimais. Skaitydami ir analizuodami tekstą, mokiniai aptars tokias temas: žmogus vertybių pasaulyje, laimės ir harmonijos paieškos, tapatybės paieškos, rusų nacionalinio charakterio ypatybės, namai ir šeima, tėvai ir vaikai, meilė kaip amžinoji vertybė.</p> <p>Mokiniai sužinos kritikos straipsnių turinį, gebės sudaryti perskaityto kūrinio planą ir tezes, sieti kūrinio vertybes su realiu gyvenimu.</p> <p>Mokiniai tobulins prozos tekstų interpretacijos gebėjimus, mokės vertinti literatūros kūrinį bei kitus kultūros kūrinius (pvz., filmą, spektaklį ir kita).</p> <p>Per šį pamokų ciklą mokiniai aptars ir vartos šias sąvokas: <i>trilogija, kompozicija, antitezė, tipiškas herojus, dialektika, antipodai.</i></p>	6	<p>П. В. Анненков „Базаров и Обломов“ Н. А. Добролюбов „Что такое обломовщина?“ А. В. Дружинин, „Обломов“, роман Гончарова". Кино: „Несколько дней из жизни И. И. Обломова“,1979 реж.Н.Михалков</p>
11.	<p>Л. Толстой. „Война и мир“ (kūrinio ištraukos).</p>	<p>Skaitydami ir nagrinėdami L. Tolstojaus kūrinio ištraukas, mokiniai pažins romano-epopėjos žanro specifiką, rašytojo pasakojimo ypatumus, susipažins su romano-epopejos kompozicijos ypatumais, sužinos rusų tautos likimą 1805–1807, 1812 m. karų metu, galės įvertinti rašytojo socialinę poziciją. Gebės analizuoti prozos tekstą, įsigilinti į autoriaus poziciją, matyti autoriaus traktavimo galimybes (Tolstojaus realizmas, materialistiniai ir idealistiniai bruožai, Tolstojus psichologas, romanas iš perspektyvos, rusų tautiniai</p>	24	<p>Кино: „Война и мир“, 1965–1967, реж. С. Бондарчук Живопись: худ. Д.</p>

		<p>charakteriai, Tolstojaus pastabumas, gamtavaizdžiai ir žmonių paveikslai, gamta – veikėjas ir kt.). Analizuodami kūrinio ištraukas, mokiniai išvelgs pagrindinius motyvus ir problematiką. Skaitydami ir nagrinėdami išmoks analizuoti ir įvertinti literatūros kūrinio veikėjų paveikslus, remdamiesi jų veiksmiais, kalba, elgesiu, išoriniais bruožais bei vidiniais išgyvenimais, „sielos dialektika“.</p> <p>Gebės lyginti herojų poelgius, naudotis lyginamosiomis charakteristikomis, diskutuoti; savarankiškai daryti išvadas, samprotauti šiomis moralės temomis: žmogus vertybių pasaulyje, žmogus istorijos, karų kūryboje, žmogus tarp žmonių, žmogus ir visuomenė; amžinosios vertybės, tikėjimas ir netikėjimas, laimės ir harmonijos paieškos, žmogaus pasirinkimas tarp gėrio ir blogio, gailestingumas, mokėjimas atleisti ir užuojauta žmogaus gyvenime, krikščioniškosios vertybės, dvasingumas ir nedvasingumas, namai ir šeima, tėvai ir vaikai, žmogus ir gamta, meilė kaip amžinoji vertybė. Skaitydami ir nagrinėdami kūrinio ištraukas, mokiniai sužinos apie didžiausią paveikslų galeriją, rusų gyvenimą prieš Napoleono žygį ir žygio metu, sužinos apie Tolstojaus romano įvykius, perkeltus į Lietuvą, apie Lietuvos įvaizdį rusų literatūroje.</p> <p>Mokiniai mokės išskirti autoriaus poziciją, rinkti tezes, konspektuoti; mokės dirbti su knyga, žodynu, naudotis internetu; sudaryti įvykių planą, analizuoti kai kuriuos epizodus, cituoti, ginti savo nuomonę. Gebės raštu ir žodžiu samprotauti, išmanys psichologinio vaizdavimo priemones ir būdus; gebės išvelgti ir aptarti literatūros kūrinio intertekstualumą turinio ir raiškos lygmeniu. Mokiniai mokės skirti biografinį, istorinį, kultūrinį kontekstus.</p> <p>Per šį pamokų ciklą mokiniai aptars šias sąvokas: <i>romanas-epopėja, kompozicija, sielos dialektika, psychologizmas, Tėvynės, pilietinis karas, didybės, tikrojo ir tariamo heroizmo problema</i> («мысль народная», «мысль семейная», «дialektika души», «истинный и ложный патриотизм», «истинная и ложная красота») ir kt.</p>		<p>Шмаринов, М. Башилов, П. Боклевский. Электронное наглядное пособие с приложением <i>Герои романа „Война и мир“ в иллюстрациях</i> компакт-диск, 20 слайдов, методическое пособие.</p>
12.	Ф. Достоевский. „Преступление и наказание“.	<p>Per pamokų ciklą mokiniai susipažins su pagrindiniais F. Dostojevskio gyvenimo ir kūrybos etapais, rašytojo pasaulėžiūros savitumų, jo <i>nerimstančios dvasios</i> ypatumais; mokiniai įvertins Dostojevskio kūrinio kalbos estetiinę funkciją, autoriaus stiliaus savitumą ir jo suvokimą, kūrinio meninės raiškos priemones, peizažo kalbos raiškos priemones, literatūrinių detalių vaidmenį, simbolių reikšmę; gebės apibendrinti įgytas žinias, apibūdinti kūrinio biografinį, kultūrinį, istorinį, socialinį ir filosofinį kontekstus, išnagrinės kūrinio turinį ir problematiką, pažins rašytojo pasakojimo ypatumus, kūrybos poetiką, F.</p>	18	<p>Ф. Ницше и его концепция Сверхчеловека <i>Нигилизм Базарова и Раскольникова</i>. И. Тургенев. „Отцы и дети“,</p>

		<p>Dostojevskio rašytojo novatoriškumą.</p> <p>Skaitydami ir nagrinėdami F.Dostojevskio daugiaplanį romaną „Nusikaltimas ir bausmė“, mokiniai susipažins su šiais romano kompozicijos ypatumais: realistinio, psichologinio siužeto ir filosofinių-bibliinių motyvų sąsaja, struktūriniu pasikartojimu, struktūrinis sugretinimu, vaizdų polifonija; mokiniai atsižvelgs į romano erdvėlaikio ypatybes, į netikėtus siužeto posūkius, į realistinio gyvenimo vaizdus, į sukurtus veikėjų paveikslus-charakterius, išsiskiriančius savo individualumu ir pasaulėžiūros savitumu, į herojų jausmų stiprumą, į visų F. Dostojevskio romano veikėjų koegzistavimo principus, žmogaus vidinio pasaulio atskleidimą ir analizę, žmogaus psichologijos prieštarumą, suvoks nusikaltimo priežastis ir reikšmę.</p> <p>Analizuodami ir įvertindami romano veikėjų paveikslus, mokiniai gebės remtis jų veiksmais, kalba, elgesiu, išoriniais bruožais bei vidiniais išgyvenimais.</p> <p>Mokiniai gebės samprotauti, gretinti, lyginti teksto epizodus ir herojus; išsakyti savo nuomonę apie veikėjų elgesį; nusakyti autoriaus poziciją.</p> <p>Skaitydami ir analizuodami tekstą, mokiniai susipažins su pagrindinio veikėjo Rodiono Raskolnikovo <i>teorija</i> – nužudyti iš idėjos – ir elgesiu, mokės įvertinti napoleoniškų tikslų <i>išimtinio žmogaus</i> – žmogžudžio psichologija, suskaldyto žmogaus asmenybės drama, jo nuolat kinčia dvasios būseną, supras teorijos <i>valdžia vieno virš kito</i> antihumaniškumą,</p> <p>Skaitydami ir analizuodami tekstą, mokiniai gebės nusakyti kūrinio temą, pagrindinę mintį, problemą, atlikti sudedamąją veikėjų ir epizodų analizę, išreikšti savo santykį su perskaitytu kūrinium. Gebės sieti kūrinio vaizduojamąjį pasaulį, problematiką, vertybes su kūrinio kontekstu, remtis literatūros teorija ir savo kaip skaitytojo ir kultūros vartotojo patirtimi, apibūdinti, kaip literatūra ir menas paveikia skaitytojo, kultūros vartotojo ir socialinės grupės estetinius, emocinius ir intelektualinius išgyvenimus. Gebės raštu ir žodžiu samprotauti, išmanys psichologinio vaizdavimo priemones ir būdus; įžvelgs ir aptars literatūros kūrinio intertekstualumą turinio ir raiškos lygmeniu. Skaitydami ir analizuodami tekstą, mokiniai aptars šias temas: žmogus vertybių pasaulyje, žmogus tarp kitų žmonių, tikėjimas ir netikėjimas, žmogaus pasirinkimas tarp gėrio ir blogio, gailestingumas, mokėjimas atleisti ir užuojauta žmogaus gyvenime, krikščioniškosios vertybės, dvasingumas ir nedvasingumas, egoizmas ir altruizmas, aš ir kitas, žmogus ir visuomenė, amžinosios vertybės.</p> <p>Mokiniai mokės savarankiškai atlikti tiriamąjį darbą, vertinti literatūros kūrinių bei kitus kultūros kūrinius (pvz., filmą, spektaklį ir kita). Savarankiškai</p>	<p>Ф. Достоевский „Преступление и наказание“.</p> <p>Кино: „Преступление и наказание“, реж. Л. Кулиджанов, 1969.</p> <p>Живопись: Д. А. Шмаринов, Ф. Д. Константинов, И. С. Глазунов.</p> <p>Театр: „Преступление и наказание“, 1979, Московский Театр на Таганке, реж. Ю.Любимов; „Преступление и наказание“, 2004, Каунасский театр, Литва, реж. Г. Варнас.</p>
--	--	---	--

		<p>rasti informacijos šaltinius, atrinkti informaciją įvairiems tikslams (pvz., asmeniniams, pažinimui, rašinio ar pranešimo kūrimui), ją sisteminti, apibendrinti, vertinti jos svarbą ir patikimumą.</p> <p>Mokiniai suvoks ir mokės paaiškinti, kaip kūrinyje aprašomos vertybės siejasi su realiu gyvenimu, kiek Dostojevskio romanas artimas šiuolaikiniam žmogui, gyvenančiam nestabiliame ir chaotiškame pasaulyje.</p> <p>Perskaitytas ir aptartas romanas, kaip ir visa F. Dostojevskio kūryba, padės mokiniams susimąstyti ir pažiūrėti į pasaulį, į Žmogų kitomis akimis.</p> <p>Per šį pamokų ciklą mokiniai aptars ir vartos šias sąvokas: <i>psichologinis romanas, socialinis romanas, psichologizmas, peizažas, portretas, konfliktas, siužetas, „mažasis žmogus“, teorija, idėja, dualumo principas, personažų dialoginės dvikovos, individualizmas, erdvė ir laikas, netipiškas epilogas, vaizdų polifonija.</i></p>		
13.	Literatūros teorija	<p>Analizuodami ir interpretuodami kūrinį, mokiniai remiasi literatūros teorija ir savo kaip skaitytojo ir kultūros vartotojo patirtimi. Tikslingai ir tinkamai vartoja literatūrologijos sąvokas.</p> <p>Mokiniai gebės atpažinti literatūros rūšis ir žanrus (<i>роды и жанры</i>), vartoti literatūrologijos sąvokas nagrinėdami tekstą.</p> <p>Per šį pamokų ciklą mokiniai aptars ir vartos šias sąvokas: <i>siužetas, fabula, konfliktas, kompozicija, laikas ir erdvė; personažas, herojus, charakteris, paveikslas, psichologizmas. Personažo kūrimo būdai: portretas, peizažas, interjeras; autoriaus komiško rūšys: humoras, ironija, sarkazmas, groteskas, satyra.</i></p> <p>Mokiniai atpažista tekste pagrindinius autoriaus pozicijos išreiškimo būdus, tekstą ir potekstę.</p>	3	
14.	Kūrybiniai ir kontroliniai darbai (pasiruošimas, rašymas, taisymas)	<p>Mokiniai tikslingai pasirengia kūrybiniam ir kontroliniam darbui: tikslingai pasirengia kurti tekstą, apsvarsto temą, tikslus, situaciją, numato adresato poreikius ir patirtį; kaupia medžiagą, padedančią atskleisti kuriamo teksto temą / mintį. Žino teksto rengimo etapus (pasirengimas, teksto rašymas, redagavimas).</p> <p>Planuoja ir komponuoja tekstą, atsižvelgdamas į teksto žanrą: renka tinkamą medžiagos išdėstymo principą, numato teiginių išdėstymo tvarką, apmąsto įžangą ir pabaigą. Paiso teksto rišlumo, tematinio nuoseklumo.</p> <p>Rašo taikydamas rašybos, skyrybos ir gramatikos taisykles.</p>	11	
15.	Kalbos praktikumas, kalbos kultūra.	<p>Mokiniai žino bendrinės kalbos normų reikalavimus. Taiko rašybos, skyrybos, gramatikos taisykles. Taisyklingai vartoja kalbą, sąmoningai paiso</p>	10	

		<p>kalbos normų. Analizuoja ir interpretuoja tekstą kalbos taisyklingumo aspektu.</p> <p>Žino gramatines normas, lemiančias taisyklingą kalbą (kalbėjimą ir rašymą) ir moka jas paaiškinti. Naudojasi rašybos, bendruoju, frazeologizmų ir kt. kalbos žodynais, moka atrasti juose reikalingą informaciją. Analizuodami kalbos reiškinius, tikslingai ir tinkamai vartoja pagrindines kalbotyros sąvokas, moka jas paaiškinti. Geba sukurti įvairių žanrų tekstą: publicistinį (pvz., straipsnis, interviu, recenzija), mokslinį (pvz., pranešimas, paskaitos tekstas), dalykinį (pvz., gyvenimo aprašymas, prašymas), reklaminį tekstą; viešojo kalbėjimo bei elektroninių tekstus. Mokiniai tobulina mokyklinių tekstų žanrų (samprotaujamojo pobūdžio rašinių, <i>сочинение-рассуждение</i>, grožinių tekstų interpretacijos) gebėjimus.</p> <p>Mokiniai geba redaguoti tekstą atsižvelgdami į temą, tikslą, adresatą; teksto, pastraipos ir sakinio struktūrą; stiliaus ir kalbos normų reikalavimus (rašybos, skyrybos, gramatikos taisyklės). Aptaria sakytinės, rašytinės ir elektroninės komunikacijos ypatybes, jas lygina.</p> <p>Įvardija komunikavimo tiesiogiai ir netiesiogiai reiškiamas intencijas. Moka paaiškinti, kaip kalba galima paveikti kito žmogaus nuostatas ir požiūrius, kaip tekstais manipuluojama, pateikia konkrečių pavyzdžių.</p> <p>Aptaria mandagumo kreipinių vartojimo viešose ir oficialiose situacijose taisykles. Aptaria pagrindinius gimtosios kalbos mandagumo formulių ir kreipinių ypatumus, kurie išskiria gimtąją kalbą kitų kalbų fone. Suvokia kalbą istoriniame kontekste kaip kintančią sistemą. Gretindami gimtosios ir kitų kalbų vartoseną, mokiniai atkreipia dėmesį į fonetines, leksines, morfologines, sintaksines, stilistines gimtosios kalbos ypatybes. Stengiasi taisyklingai vartoti kalbą, paisydami kalbos normų. Daug dėmesio skiriama viešajam kalbėjimui dialogu, monologu.</p>		
--	--	--	--	--